

klassrum

DIREKT

www.skolverket.se/skolnet/klassrum/

Nr 2 1998

Censur eller samtal

– hur hanterar skolan
sex, våld och rasism
på Internet?

Få snabb
kontakt
med ICQ

Därför älskar
de chat

Multimediabyrån
gör skolan kreativ

Lärarens guide till Internet

Alla har en åsikt om skolfusk

På Skoldatanätets [Aktuelltsida](#) finns en artikel om skolfusk via Internet som fått många att reagera. Här är några av kommentarerna. Vill du läsa artikeln eller skriva en egen kommentar finns texten på adress som nedan.

Tänk efter före!

Det finns alltid sätt att ta sig förbi själva uppgiften och fuska sig till ett resultat, oberoende vad det handlar om.

Om en elev skriver av en bok är det ju också att fuska, likaså att skriva av storebrorsans gamla skolarbete. Man kan inte lägga ansvaret på Internet, utan mer på eleven som väljer att ta den lätta vägen.

Utnyttjar man Internet rätt så kan det bara bli en tillgång.

Ida

Internet och information

Att skylla fusk och plagiering av skolarbete på Internet självt är helt felriktat. Internet är en informationskälla bland många andra – den stora skillnaden är lättillgängligheten.

Den nya tekniken kräver en ny sorts pedagogik, ett nytt tänkande. Detta ställer andra krav på lärarna. Och om lärarna inte tar till sig det nya, utan bara för över den gamla pedagogiken till den nya tekniken, så spricker hela tanken med nätet som informationskälla.

Kravet på att kritiskt granska informationen som inhämtas på nätet är en av grundstenarna i den nya pedagogiken. Det ställer också krav på att lärarna kan granska de arbeten som eleverna lämnar in.

Lauri Kuru
Medison
edison-kula@hj.se

Använd uppsatserna som fakta!

Vem har sagt att man måste kopiera en hel uppsats? Jag bryr mig inte om sidor som uppmanar till sånt. Jag kan skriva mycket bättre uppsatser än dem som finns på nätet. Däremot kan man hitta en del intressanta fakta i uppsatserna, fakta som annars skulle tagit lite längre tid att hitta. Så länge man bara läst uppsatsen som extra information så är det bra att de finns på nätet, men man ska aldrig kopiera en hel uppsats för att sätta sitt namn under!

Linus Persson

Ungdomars syn på skolan

Jag tycker man ska ställa frågan varför elever fuskar. Det är den stora frågan. Dagens elever har fått för sig att man bara ska lära sig för betygen och inte för livet. Sedan måste jag säga att jag som flitig Internetanvändare inte ser dessa webbsidor med elevarbete som bara dåliga. Har själv använt dem vid ett par tillfällen. Men nämnas bör att jag bara har använt dem som faktaunderlag och inte som hela arbeten. Det är inte Internet som gör fuskaren utan det är eleven som missbrukar materialet.

Patrik Lindberg

Hej!

Vi har genomfört ett boendeexperiment på järnåldersgården i Gene fornby, Örnsköldsvik. I samband med detta har haft vi dels diskussionsgrupper för allmänhet och forskare, men även en frågespalt för nyfikna. Vi vill mycket gärna att särskilt skolelever använder denna frågespalt för att få svar på frågor om järnåldern. Just detta projekt avslutades den 8 februari, men vi har också planer på att i framtiden utveckla vårt samarbete med skolan genom IT. (Vi har redan idag en omfattande verksamhet med övernattningsprogram för skolornas alla årskurser.)

Titta gärna in på vår hemsida, så får ni veta mer om oss och det vi håller på med just nu. (Webbadressen nedan. Red. anm.)

Nilla Härdig

Skriv till oss!

Ge oss tips! Tala om vad du tycker om tidningen!

E-POST
klassrum.skolnet@skolverket.se

ADRESS
Skolverket
Klassrum Direkt
106 20 Stockholm

Länkar från denna sida

Skoldatanätets Aktuelltsida: www.skolverket.se/skolnet/aktuellt/aktuellt.html

Gene fornby: www.ovik.se/genefornby

KLASSRUM DIREKT NR 2 1998

REDAKTION

Mats Lundström
Christina Szekeley
Lars Truedson

FORM

Lisa Lanning
Christer Wikström

ORD

Lars Truedson (LT)
Mats Lundström (ML)
Christina Szekeley (CS)

KORREKTUR

Sonja Tiderman

ILLUSTRATION

Nina Nordström (5, 6, 8, 12)
Monica Fritze (3, 4, 10)
Lisa Lanning (18)

PRODUKTION OCH PROJEKTLEDNING

Richard Flinck

EN PUBLIKATION FRÅN

Det svenska Skoldatanätet

ADRESS

Skolverket
Klassrum Direkt
106 20 Stockholm

TELEFON

08-723 32 00

TELEFAX

08-24 44 20

E-POST

klassrum.skolnet@skolverket.se

URL

www.skolverket.se/skolnet/klassrum/

YTTERLIGARE EXEMPLAR

Liber Distribution
Beställningsnr. 98:370
Telefon 08-690 95 76
Telefax 08-690 95 50

PRENUMERATION

Liber Distribution
DMD
162 89 STOCKHOLM
E-POST agneta.rapp@liber.se

TRYCK OCH REPRO

Smålands Tryckeri AB, Jönköping

Eftertryck uppmuntras, ange gärna källan! Åsikter som framförs i artiklarna i Klassrum Direkt står för respektive skribent, det är inte nödvändigtvis i varje enskilt fall Skolverkets officiella linje.

ISSN

1402-9219

Fler röster i Klassrum Direkt

I detta nummer gör vi en smärre kursändring i Klassrum Direkt för att utveckla och förbättra publikationen. Klassrum Direkt har hitintills varit en tidning som velat peka på goda exempel från IT-världen. Tanken har varit att med ett enkelt språk beskriva företeelser som kan locka även oinvigda att börja använda IT.

Det är en lowvärd ambition. Den ger vi inte upp. Det nya i det andra numret för året är att låta fler röster komma till tals när det gäller IT och skolan. Framförallt vill vi nyansera bilden genom att ställa röster mot varandra. Vilket ämne kan passa bättre för det än etikfrågor, som är temat för detta nummer? Hur har helt vanliga svenska skolor löst svåra frågor som brist på källkritik, exponering för extrema ideologier, omfattande chattande som går ut över skolarbetet eller usel språkbehandling i digital kommunikation? I artiklarna på sidorna 6-11 luftas olika förhållningssätt, från förbudsmentalitet till en mer liberal hållning.

Jag vill också passa på att hälsa Klassrum Direkts nye redaktionsmedlem, Lars Truedson, välkommen. Lars, som medarbetar sedan förra numret, kommer att skriva för tidningen resten av året. I detta nummer inleder vi också ett arbete med att förbättra på tidningens utseende. Förhoppningsvis märker du skillnaden redan nu!

Nästa nummer av Klassrum Direkt kommer i slutet av september.

Mats Lundström, redaktör på Skoldatanätet

P.S. Några av de längre artiklarna kommer också att publiceras på Skoldatanätets Aktuellsida. Där kan du även tycka till om innehållet genom att skriva en kommentar i slutet av artikeln. Med risk för att verka tjatig vill jag åter uppmana dig att dela med dig av dina åsikter.

Innehåll

KLASSRUM DIREKT NR 2 1998

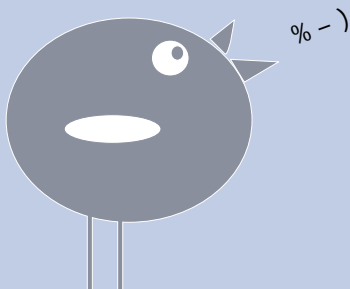
- 6 "Ständig dialog med eleverna"** På Internet finns en hel del porr, våld och extremism. Men också oerhört mycket användbart material. Hur hanterar skolor det dilemmat? På Högalidsskolan i Kiruna strävar man efter att ligga nära eleverna, att genom ständig dialog söka påverka dem. Andra har valt att instifta regler och funderar på olika blockerande program.
- 10 "Jag är trevligare på chatten"** Vad får ungdomar att sitta timtals och "prata" med andra i chat av olika slag? En 17-årig pojke tycker att han blivit en bättre människa av sitt chattande – "jag vet mer om hur jag egentligen är". Anonymitet kan vara bra – men också skydda dem som begår övertramp.
- 12 Multimediabyrån** Multimediabyrån är ett mångsidigt verktyg för alla som vill jobba med ljud, bild, animationer och liknande i skolan. Där finns gratis arkiv för ljud och bild, kurser i användbara datorprogram och dessutom ett "projekthotell" där man kan webbpublicera skolors multimediapresentationer utan att skriva en rad html.
- 14 Håll koll på dina kolleger** ICQ är ett praktiskt litet verktyg för att snabbt kunna sända meddelanden till vänner och kolleger. Det lilla programmet visar när dina vänner är "online". Där finns också särskilda forum för t ex lärare.
- 16 Galleriet** Gott om webbtips för lärare och elever. Varför inte gå en liten kurs om astronomi eller söka i befolkningsarkivet från 1890? Bodde farfar i Västerbotten då finns han med!
- 19 Teknikgalleriet** Goda råd som kan göra ditt nätliv enklare. Här får du bland annat veta vilka fyra insticksprogram du inte kan leva utan.

Netdays 98 har fått svenska webbsidor

I höst arrangeras för andra året i rad **Netdays Europe**, en vecka av aktiviteter för att främja användningen av IT och datorer i undervisningen. Netdays drivs av EU och alla medlemsländer arrangerar aktiviteter under Netdays-veckan som i år äger rum den 17–24 oktober.

Netdays Europe 98 har givetvis en webbplats med information om arrangemanget. Dessutom har **svenska Netdays** en egen webbplats med översatt information. M L

Nyhetsbrev av elever

Kids heter ett nyhetsbrev som produceras av fyra amerikanska skolklasser och sponsras av The Internet Scout som också ger ut det klassiska nyhetsbrevet The Scout Report.

Skolklasserna, två i Wisconsin och två i Colorado, publicerar ungefär en gång i månaden recensioner av webbplatser som andra skolelever kan ha användning för.

Kids använder ett antal kriterier för att välja ut webbplatser, kriterier som ofta utnyttjas av nya webbplatser som har ett pedagogiskt syfte. Därmed hjälper de fyra skolklasserna till att höja kvalitetsnivån på webben. Det är ett samarbetsprojekt som med lätt-
het skulle kunna arrangeras i Sverige. M L

Links 98 – mötesplats om IT och lärande

Links 98 heter en konferens om IT och lärande som ska hållas i höst på Stockholmsmässan i Älvsjö, något som Klassrum Direkt noterade redan i förra numret (KD 1/98). Nu finns dock ett mer detaljerat program för konferensen som pågår i tre dagar med start den 26 oktober.

Links 98 är en uppföljning till Mot bättre vetande som hölls för två år sedan. Tanken är att ge alla landets lärare – från förskola till högskola – en mötesplats där de kan inspireras, utbyta erfarenheter, hämta nya idéer och få fördjupad kunskap om möjligheterna med IT i undervisningen.

Links 98 har också en webbplats med information om konferensen. Vill du visa ditt IT-projekt på konferensen kan du anmäla ditt intresse via webbsidorna.

Konferensens tema är alltså IT och lärande, med fokus på läran-
det. Detta kommer att belysas genom fem löst knutna under-
rubriker:

@ Lärandets processer

Nya former för lärande. Blir kunskapen bättre eller bara annor-
lunda med IT? Vad betyder nya arbetssätt som problembaserat
lärande, elevaktivt arbetssätt och lustfyllt lärande (edutainment)?

@ IT – verktyget

IT ger tillgång till i det närmaste obegränsade mängder av infor-
mation och har på kort tid blivit ett av våra kraftfullaste verktyg.
Vilka hjälpmedel ska man ta till i läromedlen och i undervisningen?

@ Organisation och resurser

Hur får man personella, finansiella och fysiska resurser för att
genomföra förändring? Hur skapas samspel mellan skola, arbetsliv
och näringsliv?

@ Flexibelt lärande och distansutbildning

Lärande frikopplat från tid och rum ger nya möjligheter för
exempelvis glesbygd, men skapar också nya behov lärarkompetens
och av social gemenskap för eleverna.

@ Kultur och samhälle

IT är en del av samhällsutvecklingen och öppnar nya möjlighe-
ter, men väcker också många frågor. Många unga använder sig i dag
av IT som ett av sina kreativa uttrycksmedel, exempelvis i form av
chat. Det tvingar fram en ny syn på etik och moral.

Links 98 är ett samarrangemang mellan Skolverket, Kommun-
förbundet, Högskoleverket, Svenska EU-programkontoret, Nutek
och Folkbildningsrådet.

Kontakta projektledare Pernilla Björk för mer information.

TELEFON: 08-453 72 53 E-POST: Pernilla.Bjork@eupro.se M L

Länkar från denna sida

Afrika på nätet

Webbplatsen [Africa Online](#) är en ingång till information av alla slag om världsdelen. Där finns bland annat nyheter, ekonomi, datorer, musik och en kvinnoavdelning. I musikavdelningen finns korta musikavsnitt att lyssna på. Dessutom finns elektroniska konferenser för att diskutera olika afrikanska frågor på engelska, franska eller swahili. Webbplatsen hör ihop med nationella Africa Online-sajter i fem afrikanska länder.

L T

Ett smultronställe för Internetblåbär

Ny version av Internetkurs

En uppdaterad version av Skoldatanätets Internetkurs [Ett smultronställe för Internetblåbär](#) publicerades i februari. Kursen innehåller en rad förbättringar, bland annat har innehållet fräschat upp för att hålla jämna steg med den snabba utvecklingen på Internet. Det betyder att flera nya avsnitt lagts till, bland annat om virtuella världar och om så kallade kompijtjänster (till exempel ICQ). Dessutom har det gjorts en genomgång av den interaktiva ordlistan. Den mest omedelbara förändringen är att dock att "Smultron" fått en ny grafisk profil.

Internetkursen har skrivits av Pär Lannerö och en äldre version finns i form av en pappersbok.

M L

Skoldatanätet prisas

Det svenska Skoldatanätet har av Sun Microsystems VD och styrelseordförande, Scott McNealy, nominerats till [The 1998 Computerworld Smithsonian Award](#). Nomineringen gäller kategorin Education & Academia. Vinnarna utses den 8 juni.

Computerworld Smithsonian Award instiftades för sju år sedan av datortidningen Computerworld och av Smithsonian Institution, en amerikansk stiftelse som bland annat driver flera nationella museer.

Sedan priset instiftades 1989 har mer än 2 000 detaljerade beskrivningar av IT-projekt arkiverats i en databas hos Smithsonian. Databasen, som finns tillgänglig via World Wide Web, utgör en rik källa för studier av framgångsrika IT-projekt.

M L

Nya villkor för artikelarkiven

Förra året hade svenska skolor tillgång till landets största tidningsars artikelarkiv utan kostnad. Detta möjliggjordes tack vare att Skolverket betalade för att skolorna skulle kunna lära sig använda arkiven i undervisningen.

Nu har några av arkiven valt att istället ta betalt direkt av skolorna, men med rabatterad avgift jämfört med andra användare.

För närvarande gäller följande:

Affärsdata

Fullständiga artiklar från 30 av Sveriges största dagstidningar, affärstidningar och nyhetsbyråer.

Kostnadsfritt t o m den 15/2 1999 genom förlängt avtal med Skolverket.

IPS

Artiklar rörande ämnen som mänskliga rättigheter, miljö och befolkningsfrågor. Inter Press Service kallas även Tredje världens nyhetsbyrå och är världens fjärde största nyhetsbyrå.

I skrivande stund förbereds förlängning av Skolverkets avtal med IPS. Detta innebär att svenska skolor (mot endast en mindre anmälningsavgift) har fri tillgång till IPS nyhetsmaterial under hela 1998.

Mediearkivet

Aftonbladet, Göteborgs-Posten, Nerikes Allehanda, Svenska Dagbladet, Helsingborgs Dagblad, Arbetet Nyheterna, TT och Dagens Eko.

850 kronor per skola och år, kostar ett skolabonnemang.

PressText

Dagens Nyheter, Expressen och TT-nyhetsbanken.

2 000 kronor per skola och år, kostar ett skolabonnemang. c s

Länkar från denna sida

Africa Online: www.africaonline.com

Ett smultronställe för internetblåbär: www.skolverket.se/skolnet/smultron

The 1998 Computerworld Smithsonian Award: innovate.si.edu

Affärsdata: www.ad.se/cgi-bin/bibsam.cgi

IPS: www.link.no/IPS/sve/intro.html

Mediearkivet: www.mediearkivet.se

PressText: www.prb.se/PressText

Ordning och uppförande

– Internets mångfald sätter etiken på prov

AV LARS TRUEDSON

Internet, ett träsk fullt av porr, bombrecept och rasism.

Det är en bild av nätet som sprids inte minst bland dem som inte har så mycket egen erfarenhet av det. Men det finns ett korn av sanning i det: Internet ger tillgång till information även av tvivelaktigt slag. Ska verkligen unga elever utsättas för det? I skolan?

Ja, skolan måste ge tillgång till Internet, svarar de flesta, men många oroas samtidigt av alla de etiska frågor Internetanvändning i skolan väcker. Olika skolor söker sig fram till olika lösningar, från förbudsmentalitet till en mer liberal hållning. Vi ska möta några i denna artikel.

Stig Roland Rask är lärare på högstadiet [Fredriksdalskolan i Lidköping](#). Han driver ett projekt för att finna arbetsformer för hur

skolan med hjälp av Internet kan utveckla undervisningen om etiska problem. Han har funderat en hel del på Internets baksidor:

– Jag har en tes: Det gäller att koncentrera sig på etik och inte stirra sig blind på mediet. Internet kräver inte någon ny etik, men provocerar oss att tänka efter vad vi står för. Mediet i sig är tomt på värderingar. Om vi inte håller oss till den utgångspunkten riskerar vi att få en underlig debatt, säger han.

Vaccin mot smittan

Det gäller att närma sig Internet i skolan med ett stort mått sunt förnuft, menar Stig Roland Rask och anser att det i grunden finns två förhållningsätt till det oönskade innehållet på Internet:

– Man kan jämföra med barnsjukdomar. En förälder kan välja att isolera sitt barn från smittkällan eller att vaccinera barnet. Det ger olika effekter.

På samma sätt är det med det olämpliga innehållet på nätet, menar han.

– Om vi väljer att isolera, då kommer ungdomarna ut i livet utan skydd och drabbas förr eller senare av ”sjukdomen”. Om vi istället vaccinerar, då tål de bättre när de drabbas. Liknelsen kan kanske inte att pressas hur hårt som helst, men en bit håller den, säger Stig Roland Rask.

Första gången

”Vaccinationen” ska ske genom att eleverna görs medvetna om vad Internet är och uppmuntras till ett kritiskt förhållningssätt. Inom Fredriksdalskolans etikprojekt studerar eleverna frågor som innebär etiska dilemman, exempelvis civil olydnad, dödsstraff, fosterdiagnostik, vapenexport eller abortfrågan.

– Eleverna får forska kring en etisk fråga med hjälp av Internet. För många i årskurs åtta är det första gången de kommer i kontakt med Internet som informationskälla. De lär sig att Internet är subjektivt, att det förmedlar olika attityder och att det alltid finns en avsändare till informationen på nätet. Jag tror att vi därmed har inplanterat i ryggmärgen vad Internet är. Det är viktigt att det finns kvar när de ger sig ut på nätet på egen hand, säger Stig Roland Rask. (Mer information om projektet finns på skolans webbplats.)

Han anser inte att det krävs några stora projekt för att klara av detta.

– Nej, det här går att göra enkelt i vardagen. Och vi måste göra det, säger Stig Roland Rask.

Men i den pragmatiska attityd han förordar ingår också en uppsättning regler för hur Internet får användas. De lyder på Fredriksdalskolan i sammandrag så här:

”Grattis – du har nu tillgång till en dator med Internetuppkoppling som du kan använda när du vill, i första hand till att söka information att använda i skolarbetet. Internet är tillgängligt för alla på skolan och det är gratis. Vi förutsätter att du inte använder nätet till att komma åt eller sända information som är rasistisk, pornografisk, våldsförhållande, ärekränkande eller som på annat sätt strider mot andan och reglerna på skolan.”

Allt som inte är tillåtet...

Skellefteå skoldatanät, som ger alla skolor i kommunen tillgång till Internet, tog tidigt fram ingående kontrakt som elever ska skriva på för att få tillgång till Internet. För omyndiga elever ska även föräldrarna signera. Kontrakten reglerar relativt detaljerat vilka regler eleverna har att följa.

En formulering i kontraktet faller i ögonen: ”Allt som inte är tillåtet är förbjudet”, lyder en rubrik. Texten fortsätter ”Det innebär att ursäkter som ’det visste jag inte’, ’det har ingen sagt...’ osv inte skyddar från personligt ansvar. Det åligger användaren att informera sig om vad som är tillåtet. Vad som är tillåtet regleras till stora delar av detta dokument.”

Reglerna slår också fast att skolans Internetuppkoppling endast för användas i samband med aktiviteter kopplade till undervisningen vid skolan och sätter i ord de viktigaste av Internets ”nätetikregler”.

Torsten Anderson, tekniskt ansvarig för Skellefteås skoldatanät, konstaterar att reglerna skrevs för några år sedan och kanske behöver putsas en del.

– Vårt kontrakt har varit utgångspunkt för rätt många andra i Sverige och jag har sett en del som är bättre skrivna. Det är kanske dags för en ny remissomgång och att förändra skrivningen, säger han.

Han försvarar dock bestämmelsen om att ”allt som inte är tillåtet är förbjudet”.

– Jag håller på den bestämmelsen. Jag har till och med kollat med kommunens advokat att den håller rent juridiskt. Formuleringen har någon gång vänts mot oss, som att vi vill stoppa eleverna, men då tog jag illa vid mig, för vi har verkligen satsat på att ge eleverna tillgång till Internet. Men man måste ha någon kontroll, det är inte en självklar rättighet att göra vad man vill på Internet, säger Torsten Anderson.

Bibliotek stoppar unga surfare

På biblioteket i Ludvika får de som är under 15 år inte använda Internet. Det har kultur- och fritidsförvaltningen i Ludvika kommun bestämt. Man motiverar detta med ”respekt för andra människor”, berättar tidningen Internetworld. En rundringning tidningen gjort till 15 bibliotek visar att de flesta har regler för hur de Internetanslutna datorerna på biblioteket får användas. Tidningen frågar sig om åldersgräns på Internet inte är detsamma som att sätta åldersgräns på bokutlåning? Det är oklart vad bibliotekslagen säger om saken.

Är ett generellt förbud då rätt väg?
 – Det tål att fundera på. Men det spelar ingen roll om man skriker att det är olagligt i varje fall. Man måste börja i låg ålder och förklara att dessa saker är brott. Det spelar ingen roll hur väl utarbetade regler vi än har på högskolan och gymnasiet. Värderingarna måste grundläggas tidigare, säger Torsten Anderson.

Stängde av Internet

Sunnerboskolan, ett gymnasium i Ljungby med cirka 700 elever, fick i februari i år ett samtal från en av kommunens datoransvariga. Någon hade skrivit rasistiska slagord i olika chatgrupper på Internet och slagorden hade spårats till skolans datorer.

– Jag stängde omedelbart av alla elevers möjlighet att använda Internet. Det var en mycket stark markering, eleverna var avstängda från Internet i tre veckor, säger Johan Nylin, rektor på Sunnerboskolan.

Under avstängningen gick man än en gång igenom vad som är acceptabelt på Internet och skolan har dessutom haft temadagar, inte om Internet, men väl om rasism, för att ordentligt bearbeta saken.

– Det som hände var egentligen relativt oskyldigt, men vållade stor uppståndelse, även i medierna. Ett tag verkade det närmast som det var världskrig. På ett sätt var det bra, för det gjorde saken väldigt tydlig, säger Johan Nylin.

Eleverna har varit relativt positiva till åtgärden, trots att den drabbade alla, menar rektor Johan Nylin.

– 99,9 procent av eleverna har förståelse för avstängningen och tycker det är fördjävligt att det förekommer rasism, säger han.

Telia vägrar

Torsten Anderson vid Skellefteå skoldatanät har råkat på några otrevliga saker, till exempel att

elever skräpar ned med könsord i olika konferenser och liknande.

Han har försökt få dessa elever att höra av sig till honom genom att besvara de anonyma e-breven.

Några gånger har han också försökt spåra dem genom att be Telia meddela vem som har ett visst Internetabonnemang.

– Men Telia vägrar lämna ut såna uppgifter. Det är svårt att forsra i en sådan situation. Jag funderar mycket på olika former av modererade diskussionsforum. Tyvärr. Men det är svårt se något annat sätt, säger han.

På Fredriksdalskolan har ett par elever stängts av sedan de tittat på porr via nätet

För uppjagad debatt

Även på Fredriksdalskolan har man några gånger fått ta till sanktioner, men bara mot enskilda elever. I alla fallen har det handlat om killar som tagit hem porrbilder över nätet.

– Vi har någon gång stängt av en elev från att använda Internet i tre veckor, för att visa att vi menar allvar med våra regler, säger Stig Roland Rask.

Eleven i fråga var mycket medveten om att han överskridit reglerna och tog skamset emot sin avstängning.

– Det har inte varit några stora diskussioner bland eleverna om detta – det är inget väsensfrämmande att det finns regler. Det är normalt, det finns regler på alla skolor för mycket annat.

Samtidigt tycker Stig Roland Rask att debatten om olämpligt innehåll på Internet ofta blir alltför uppjagad.

– Det är viktigt att ställa etik på Internet i relation till etik i andra kommunikationsmedel. Det finns något i debatten som ofta blir hysteriskt. Vi är ovana vid Internet och överreagerar. Jag blir inte mer upprörd om en 15-åring hittar en utvecklingsbild på Internet än i tidningsmagasin som Slitz eller Café. Ibland har man en känsla av att andra blir det, säger han.

Yngve Wallin är högstadielärare i SO-ämnena vid Högalidsskolan i Kiruna, en skola med 550 elever i år ett till nio. Han beskriver lite ironiskt skolans attityd till dessa Internetproblem som ”slapp”. Skolan har valt pedagogiska samtal framför regler och förbud.

– När vi sparkade igång internetanslutningen diskuterade vi om vi skul le ha

”Det förekommer säkert att någon tittar på porr”

några regler, men till slut sa vi oss: varför ska vi ha en massa regler när vi inte har ett problem på halsen?

Nu har skolan bara den outtalade regeln att man måste använda sitt sunda förnuft och att om någon elev är tveksam till vad som är tillåtet så ska läraren tillfrågas.

– Men vi försöker ligga väldigt nära eleverna för att veta vad som är på gång. Vi frågar hela tiden tjejerna vad killarna tittar på och så vidare, säger han.

Han söker hela tiden efter pedagogiska lösningar på att utan förbud, kontrollprogram eller liknande ändå veta vad som händer och hålla diskussionen med eleverna om Internets innehåll igång.

– När vi arbetade med världskrigen bad jag eleverna ge mig adresser även till sådant de hittat som de tyckte var obehagligt eller motbjudande. Jag fick rätt många adresser som vi senare kunde diskutera, säger Yngve Wallin.

Redan efter ett par månader upptäckte lärarna på Högalidsskolan att det var några killar som tittade på hemskt lättklädda damer.

– Vi tog upp det till diskussion i klasserna. Vi talade om vad som var lockande och om vad tjejerna tyckte om porr. Killarna fick mycket tydligt klart för sig att de flesta tyckte det var äckligt. Jag sa som lärare att jag inte tycker man ska titta på sådant, men vi skaffade ingen filterprogramvara eller så. Det blåste sen över ganska snabbt, säger Yngve Wallin.

Förbud försämrar stämningen

Han vill undvika förbud inte minst för att det påverkar stämningen på skolan.

– Vi skulle kunna kolla loggfiler, men jag ids inte. Det skulle dessutom svärta ned oss också om vi börjar kolla på det sättet. Det förekommer säkert att någon tittar på porr på skolan och då kan det klla i förbudstarmen, men jag uppskattar stämningen av att vi har en tyst överenskommelse om hur det ska användas. Det är värt några risker att ha den stämningen kvar.

På Högalidsskolan vill man möta eleverna på ett vuxet sätt. Inte måla in dem i ett hörn med regler utan istället gå på de personer som inte klarar friheten, säger Yngve Wallin.

– Vi är fortfarande inte på väg mot att skaffa en regelbok, men vi kommer att fortsätta ligga nära eleverna. De ska inte ha fritt spelrum att utan insyn göra vad de vill. Det måste vara en ständig dialog, säger han. 🍷

Delade meningar om ”cyberbarnvakter”

Det finns flera olika försök till tekniska lösningar på problemet att unga elever via Internet kan komma åt olämpligt material. Det rör sig om ”filter” som hindrar eleverna att komma åt vissa adresser på Internet.

Inställningen till dessa program, som ibland kallas ”cyberbarnvakter”, varierar. I USA är de mycket vanliga, medan svenskt skolfolk ofta är mer skeptiska till sådana tekniska lösningar på etiska problem.

– Det är ett problem att Internet söker sig fram och att det inte rent tekniskt är lika lätt att sätta gränser som på t ex bio. Men med olika former av censurprogram skjuter man bara på problemet och kanske inbjuder man också till att försöka gå runt programmet, säger Stig Roland Rask, lärare på Fredriksdalskolan Lidköping.

Men han tillägger genast att det gäller på en högstadieskola som Fredriksdalskolan.

– På lågstadiet eller mellanstadiet, där barnen är sju till tolv år gamla, kanske jag skulle tänka i andra banor. Jag vill inte ironisera över ”cyberbarnvakter”. Man kan jämföra det med att bevaka åldersgränserna på bio, säger han.

Torsten Andersson på Skellefteå skoldatanät ser också för- och nackdelar.

– Jag har försett alla skolor i kommunen med verktyg för att kunna filtrera bort vissa webbsidor, men det orkar man ju inte göra i längden. Utmaningen är istället att lägga upp en undervisning som är så intressant att eleverna följer i ditt spår i stället för att kolla de senaste hockeyresultaten från NHL, säger han.

Det finns ett antal olika ”censurprogram”, som klarar olika saker. De flesta kan blockera vissa webbadresser. Problemet är att det i praktiken är omöjligt att få en heltäckande lista över webbadresser med olämpligt innehåll. Dessutom har de program som finns på marknaden fått mycket kritik för att de skär bort viktiga webbplatser, t ex vederhäftig sexualupplysning eller vissa radikala men inte extrema politiska inriktningar, eftersom de utgår från amerikansk moraluppfattning och dessutom ofta hellre faller än friar.

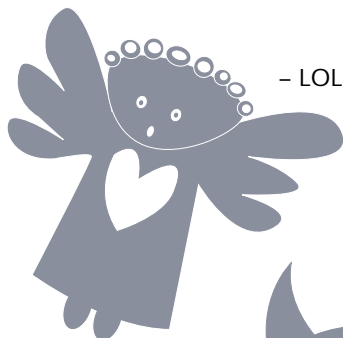
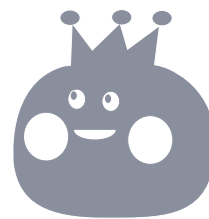
Några av programmen kan också söka efter vissa fraser i e-brev eller chat och hindra att dessa slipper igenom. Sådant som stoppas kan både vara könsord eller fraser som ”var bor du?” eller annat som kan göra att unga elever kan få oönskade besök.

Skolverket har producerat en [skrift om etik, ansvar och hjälpmedel](#) som går att finna via skoldatanätet. Där finns bland annat mer detaljerad information om ”cyberbarnvakterna”.

L T

Därför älskar tonåringar att chatta

:D –

– LOL :-P

Ska vi ses IRL ;-) –

AV MATS LUNDSTRÖM
OCH LARS TRUEDSON

Chat är den mest populära umgängesformen på Internet bland unga. På många skolor har allt för omfattande chattande snabbt blivit ett problem som inverkar på skolarbetet. Men varför gillar unga att chatta och vad betyder det för dem?

Trots att chattandet upplevs som en konkurrent till själva skolarbetet är det ingen skola som Klassrum Direkt talat med som är omedelbart negativ. Problem, visst, men inte så allvarliga att man funderat på att stänga av umgängesformen.

– Chat har varit ett problem hos oss, men det har blivit bättre det senaste läsåret, säger Hans Nilsson, biträdande rektor på Rekarnebygymnasiet i Eskilstuna. Vi förde en diskussion om hur skolan skulle agera mot alltför omfattande chattande eller andra typer av missbruk, men vi hade aldrig för avsikt att stänga av chat helt och hållet.

– Vi försöker se på chat som en tillgång snarare än ett problem, säger Hans Nilsson.

På Fredriksdalskolan i Lidköping har man en liknande syn.

– Vi vuxna har kanske inte så lätt att förstå tjusningen med chat, men vi begränsar den inte mer än vad gäller antalet datorer – de som vill använda datorerna till kunskapssökning får företräde. Chat må vara främmande för vuxna, men det är samtidigt en inkörsport

till datorer för framförallt tjejer. Killar har redan en ingång via spel, säger Stig Roland Rask, SO-lärare och ansvarig för ett projekt om Internet och etik på skolan.

Samtal om ingenting särskilt

Så vad är chat för något och varför är det så lockande? Chat är inget enhetligt begrepp utan bara en övergripande term för en mängd olika umgängesformer som har det gemensamt att samtalet pågår i realtid (se faktaruta i slutet av artikeln). Replikerna sänds till alla deltagare så fort de skrivits ned och det gör att replikskiftena blir snabba.

Chat pågår i virtuella ("lätsade") rum, det vill säga i en miljö med begränsat antal deltagare. För att kunna delta måste man logga in, det vill säga kliva in i rummet.

Samtalen som förs via chat handlar oftast inte om något särskilt. Det påminner om Heta linjen per telefon som var populärt för några år sedan. Men chat är mer än ett obegripligt flöde av struntprat. Här finns koder, symboler och underförstådda meningar som inte är tydliga vid första anblicken. Här finns grupperingar, vänskap, kärlek, men också gruppträck, förolämpningar, åsiktsförtryck och andra avarter. Chat är en sluten värld som med några undantag är en spegel av den riktiga världen.

Man kan påstå att det inte är konstigt att tonåringar älskar chat eftersom det ger en möjlighet att prata bort en stund om vad som helst med andra i ens egen ålder. Det finns emellertid mer komplicerade orsaker. En sådan är att chat ger unga chansen att pröva sin identitet i en miljö där yttre attribut i form av "rätt kläder" eller "rätt utseende" inte betyder någonting.

Ny identitet

Och som vi alla redan vet är vissa saker lättare att uttala i brevform eller per telefon. När man umgås utan att se varandra kan man visa andra sidor hos sig själv – man blir nästan en annan människa. På Internet, via chat eller via e-post, är denna lek med identiten vanlig. Särskilt som det via chat är lätt skapa en ny identitet och få reaktioner direkt.

– För dagens unga är människor på skärmen lika verkliga som de av kött och blod, hävdade författaren Roseanne Stone i en intervju i Svenska Dagbladet i höstas med anledning av att hennes bok, *Eros vs Technos*, översatts till svenska (se recension i KD 4/97).

Roseanne Stone, som är professor på universitetet i Austin, Texas, har studerat hur identiteter förändras vid kommunikation via dato-

rer och menar lite tillspetsat att "i tusentals år har barn lekt med föremål, nu leker de med intelligenser".

Chat som terapi

I en intervju i en B-uppsats i sociologi skriven på Högskolan i Halmstad hävdar pseudonymen Humm (kille på 17 år boende på en mindre ort i södra Sverige) att det är lättare att umgås via chat än "i riktiga livet" (IRL, engelska för In Real Life).

"Humm: 'OSA (populär webchat hos Posten. Reds anm.) är nog det enda stället som jag verkligen är den jag är...'

För att förklara detta jämför Humm med verkligheten. Han menar att spontanitet och uppriktighet försvåras då man tvingas se folk i ögonen. Samtidigt poängterar han att många användare gömmer sig bakom skärmen.

(---)

Humm: 'Hade nog inte berättat så öppet om vi var öga mot öga...'

Humm: 'Jag tror faktiskt att chattandet har påverkat mig IRL...positivt...jag vet mer om hur jag egentligen är...'

Humm: 'Så jag försöker sträva ditåt...bli IRL som jag är på OSA...för jag är mycket trevligare på OSA.'

Pseudonymen Humm är inne på något som forskare tagit fasta på när de tittat närmare på hur identitet skapas via datorkommunikation: att anonymitet och användandet av pseudonymer kan ha en terapeutisk och berikande funktion. Den amerikanska psykologen Sherry Turkle vid MIT i Boston har studerat moderna kommunikationsmedel och funnit att datorn kan ha en god inverkan på han-

dikappade eller aidssjuka, men också bland t ex tonåringar.

– Vi har ett exempel från vår skola, säger Stig Roland Rask, SO-lärare på Fredriksdalskolan, där en elev som hade problem inte vågade säga som det var till läraren öga mot öga, men sedan i ett e-postbrev berättade mer.

– Jag tror att den där anonymiteten i chat ibland kan vara en ventil, tillägger han.

Det infantila språket

De må finnas fördelar med chat för att forma identitet eller att hålla kontakter med likasinnade. Den som går in på en vanlig chat för unga blir dock snabbt avskräckt av det råa och infantila språket. På Rekarneskolan i Eskilstuna har diskussion om chattarnas vara eller inte vara övergått till att handla om vad som sägs på chattarna.

– Diskussion rör sig numer bara om de språkliga aspekterna, att inte använda för grovt eller förolämpande språk. Vi försöker uppmuntra att använda chat på ett nyttigt sätt, säger Hans Nilsson.

Roseanne Stone menar att det är en utvecklingsfas. I chattar för unga är det ett evigt hojtande av typen: "Hallå, här är jag, hör du mig". I chattar som vänder sig till en något äldre publik bygger man relationer med långa samtal och diskussioner. 🐱

KÄLLOR:

B-uppsats i sociologi 21-40 poäng av Michel Massadakis, Fredrik Larsson, Ola Mattson och Håkan Persson. Högskolan i Halmstad.

Allecquère Rosanne Stone: Eros vs Technos (Norstedts).

Sherry Turkle: leva.online (Norstedts).

Mötesplatser – olika former av chat

Det finns olika umgängesformer när det handlar om chat. Här är några exempel:

IRC

Den äldsta och mest organiserade formen av chat. IRC kräver en särskild programvara, men är i gengäld mycket snabb. Den har nästan inget grafiskt gränssnitt. Samtalen pågår i kanaler på några stora nätverk som upprätthålls av ett stort antal servrar världen över. Det finns tusentals kanaler och det är enkelt att skapa egna. För att delta måste du ha en pseudonym.

Webbchat

Är den mest användarvänliga formen eftersom chatten pågår i webbläsarens fönster, men har en relativt långsam, för att inte säga seg uppdatering. Webbchattar frekventeras mest av ungdomar. För att delta måste du skapa en pseudonym.

Virtuella världar (Mud)

Är egentligen en sorts rollspel i realtid där många kan interagera samtidigt och har därför också blivit en mötesplattform. Det finns en mängd olika sorters virtuella världar. Många är rent textbaserade, som Talkers, Moos, etc. Där beskrivs omgivningen och vem som anländer eller gör något genom skrivna scenanvisningar. De olika formerna skiljer sig åt i den tekniska uppbyggnaden, men inte så mycket i funktionen. Det finns också ett antal virtuella världar med grafiskt gränssnitt. Där målas miljön upp i bild på skärmen och deltagarna representeras av små figurer – avatarer – som kan röra sig i miljön. Replikerna skrivs i pratbubblor eller på särskilda utrymmen på skärmen.

Mer info hittar du hos Linköpings universitets datorförening [Lysator](#).

Länkar från denna sida

B-uppsats i sociologi: www.michel.nu/sociologi/b-upsats.html

IRC: irc.df.lth.se eller irc.ced.chalmers.se

EF-nets IRC-hjälp: www.irchelp.org

Webbchat: www.torget.se/osa eller chat.aftonbladet.se eller www.gp.se

Mud hos Lysator: www.lysator.liu.se/mud

Multimedia byrån

gör skolan kreativ

AV LARS TRUEDSON

Sänd elevproducerade radioprogram över Internet. Hämta bilder och ljud till egna multimedieproduktioner. Gå en kurs i hur man kan skapa rörliga bilder i undervisningen. Eller hämta idéer till hur undervisningen kan bli mer kreativ med datorer och multimedia.

Multimediabyrån kallas Skoldatanätets senaste tillskott. Det är en samling verktyg, eller snarare resurser, för alla som vill använda multimedia (som bild, ljud och video) i undervisningen.

Multimediabyrån bjuder på idéer, kurser, arkiv för ljud och bild och dessutom ett "projekthotell" där elever och lärare kan hyra in sig för att driva sina egna projekt. Besökaren till webbplatsen möts först av tre val: Caféet, Arkivet och Idébanken.

Skapa tillsammans

I Caféet finns färdiga multimedieproduktioner att lyssna och titta på. Det kan till exempel vara en multimedial tidning eller en radiostation på nätet om stora och små händelser på 1900-talet. Här finns också Projekthotellet, ett verktyg som ger flera personer möjlighet att tillsammans skapa avancerade webbproduktioner utan att behöva skriva en enda rad HTML-kod. Här kan lärare och elever presentera sina produktioner.

Projektverktyget fungerar direkt i en webbläsare, det behövs inga särskilda program, och det kan hantera ljud, video och andra rörliga bilder. Det tillåter också att olika personer på distans gemensamt arbetar fram och kommenterar resultatet.

– Med vårt projektverktyg kan man på fem minuter skapa en radiostation på webben, om man har ljudfilerna på sin hårddisk, säger Mikael Iselow, ansvarig för projektet på Skolverket.

– Men det passar också lärare som vill hålla en distanskurs där elever från olika platser ska kunna lägga in material och ge kommentarer, säger han.

Elever från hela landet

I Arkivet samlas bilder och ljud som det är fritt att ta hem och använda i produktioner i skolan. Besökarna kan lägga dit egna ljud eller bilder eller söka reda på något man vill ta hem och använda. Ljudarkivet drivs i samarbete med stiftelsen **Musik-Net**. Kopplat till bildarkivet finns en tävling kallad "Fotografera Sverige", öppen för elever från hela landet.

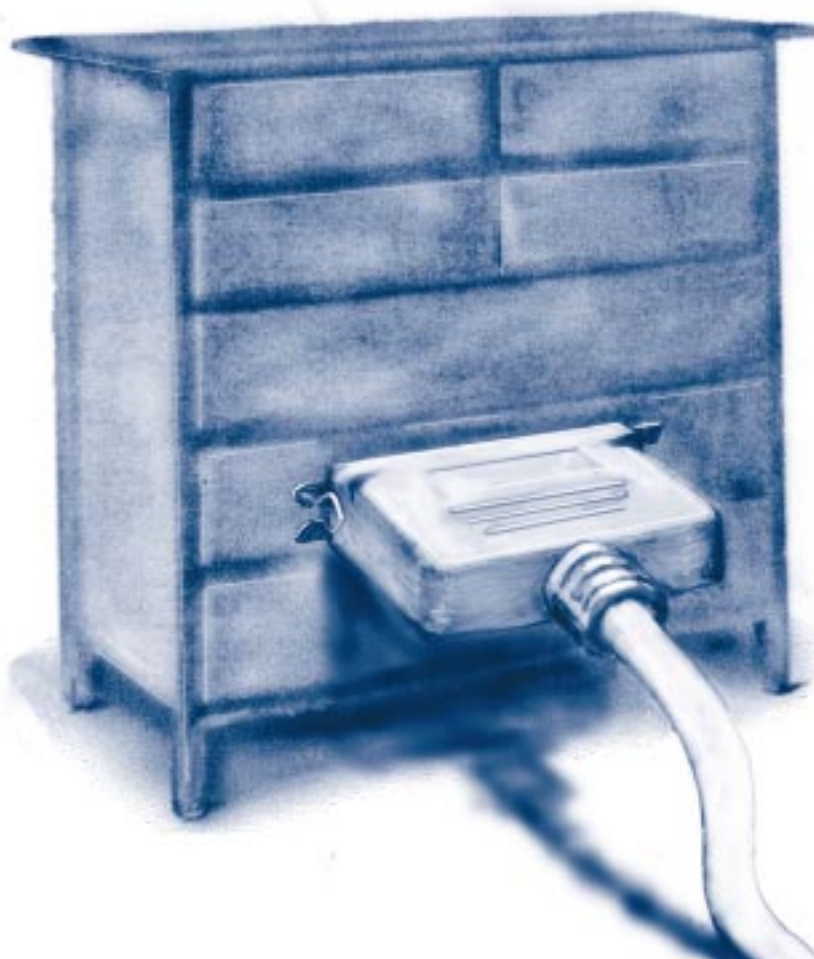
Idébanken bjuder dels på lärares idéer om hur multimedia kan användas i undervisningen, dels på kurser i olika ämnen.

Här berättar bland annat 1–7-läraren Eva Marsh om hur hon jobbar med sagor med hjälp av datorn. Andra lärare kan ta till sig exemplen genom ett slags dagbok från hennes arbete. Dessutom håller hon på att

skapa en kurs om hur man använder datorprogrammet KidPix i undervisningen. Med det kan man bland annat skapa animerad film på datorskärmen.

– Jag vill gå ner på den nivån att även barn ska kunna använda kursen. Efter bara tio-femton minuter ska du ha gjort en färdig film, säger Eva.

På multimediabyrån kan man koppla in sig för att hämta ljud och bilder – men också för att skapa sina egna radioprogram eller webbläromedel.

I Idébanken leder hon även en "CD-rom-cirkel", där sju lärare presenterar läromedel på CD-rom.

– Det blir inga långa kommentarer, utan de olika lärarna berättar vad de provat på i sina klasser och hur det fungerar, säger Eva Marsh.

Didaktisk aspekt

De sju lärarna presenterar också sig själva, så att besökaren bättre ska kunna värdera deras utlåtanden. Kommentarer utgår från arbetet i klassrummet.

– Vi vill lyfta fram den didaktiska aspekten på både programvaror och arbetet med datorer i skolan i allmänhet. Redaktörerna på Multimediabyrån är aktiva lärare som berättar om hur de själva använder de olika verktygen i sin undervisning, säger Mikael Iselow på Skolverket.

Multimediabyrån har anlitat ett antal skickliga lärare som redaktörer. Men förutsättningen för att de samtidigt ska hinna med sitt vanliga arbete – som ger erfarenheten och förankringen i verkligheten – är att de kan arbeta på distans.

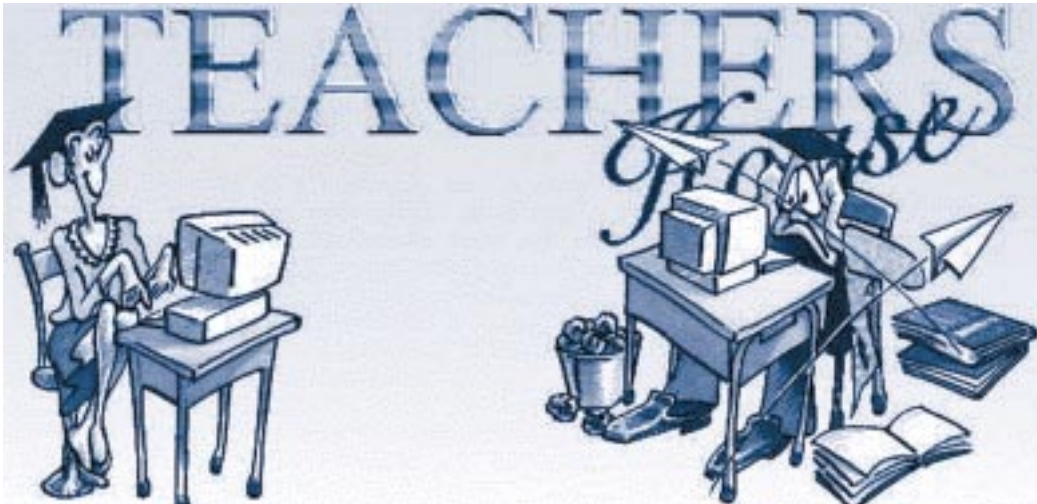
För att göra detta möjligt utnyttjar Multimediabyrån samma verktyg som för Projekthotellet: alla redaktörerna kan i sin webbläsare skriva texten till sina sidor, ge dem (en begränsad) layout och lägga till ljud, bild, animationer, video.

ThinkQuest

Verktyget bygger på flera samverkande databaser. De webbsidor en besökare ser skapas i ögonblicket: beroende på vilken behörighet besökaren fått, visas olika versioner. En redaktör kan lägga in halv-färdigt material som bara andra redaktörer kan se och kommentera, medan besökaren bara ser sådant som fått godkännande för extern publicering. Dessutom håller verktyget reda på alla tidigare versioner av en text eller webbsida. Det kan vara mycket användbart i en undervisningssituation.

– Vi har tänkt en del på de klasser som deltar i tävlingen ThinkQuest, där grupper av elever bygger webbplatser, när vi tagit fram verktyget. Inom ThinkQuest kan elever från olika delar av världen vilja samarbeta – det här kan bli mycket användbart för dem, säger Mikael Iselow. 🍄

Håll kontakten med ICQ

Via Teachers House och ICQ kan du kontakta lärare från hela världen och få råd och idéer om hur du kan lägga upp dina lektioner.

AV MATS LUNDSTRÖM

Ett praktiskt kommunikationsverktyg på Internet heter ICQ. Det är ett litet lättanvänt program som hjälper dig att hålla reda på dina vänner.

ICQ (en ordlek på frasen "I seek you") är ett litet program som laddas hem från Internet och installeras i din dator. Programmet startar sedan automatiskt varje gång du kopplar upp dig på Internet. Programmet syns som ett litet fönster på datorns skrivbord. I fönstret finns en lista där du kan se om de vänner som också har installerat ICQ är "online" eller inte.

Det är den enklaste beskrivningen av hur ICQ fungerar. Men det lilla programmet besitter ett antal nyttigheter som du snart inte klarar dig utan. Den viktigaste är att du kan skicka meddelanden direkt till dina vänner vilket blir både snabbare och tillförlitligare än e-post eftersom du kan räkna med omedelbar respons från mottagaren. Dina vänner hamnar så att säga direkt på ditt skrivbord ständigt tillgängliga för en pratstund via tangentbordet. Det är riktigt trevligt.

Miljoner användare på nolltid

Och det är precis vad miljoner ICQ-användare redan upptäckt. Programmet är de två senaste årens största succé på Internet. Tio miljoner har redan laddat hem det till sin dator och ökningstakten

är lika stor som när World Wide Web slog igenom i början av 1990-talet. Senaste veckorna har ICQ fått cirka 100 000 nya användare varje dag.

Och ingenstans är antalet användare i relation till antalet uppkopplade större än i Sverige. Mer än var femte svensk Internet-användare använder också ICQ. Programmet är en fascinerande framgångssaga särskilt som företaget bakom ICQ, Mirabilis, ägs av fyra unga datorintresserade killar med bas i Tel Aviv, Israel och inte av något storföretag.

ICQ är väldigt enkelt att använda även för den mest illitterate datoranvändaren, mycket beroende på att det finns två lägen för programmet, Simple mode och Advanced mode för ovana respektive vana användare.

När programmet laddats hem och installerats är det dags att leta upp vänner som redan har ICQ. Det görs enklast via det nummer (UIN, Universal Internet Number) som varje ICQ-användare tilldelas när programmet registreras. Genom att klicka på knappen Add/Find Users i programmets fönster kan du söka på UIN-nummer, namn eller e-postadress. När du hittat din vän dubbelklickar du och vips finns han eller hon med i fönstret.

Trots den stora ökningstakten är förvisso inte alla med i ICQ-

nätverket. Men ICQ erbjuder möjligheten att hålla ett öga på när kompisar blir medlemmar via något som heter "Future Users Watch". Samtidigt går det iväg ett e-postbrev till kompiserna om att du vill att din vän ska bli medlem. Och då går det ju inte att neka, eller hur?

Fler sätt hålla kontakt

Det finns flera sätt att hålla kontakt via ICQ. Man kan skicka vanliga meddelanden genom att dubbelklicka på namnet på den person man vill ha kontakt med. Då får man upp ett formulär där det går att skriva ungefär tio rader text. När meddelande kommer fram eller när du får ett meddelande kommer en söt ljudsignal åtföljd av att namnet blinkar i ICQ-fönstret.

Den som tycker att detta är för långsamt kan välja att chatta. Då kan flera personer umgås i samma "rum". En annan finurlig funktion är möjligheten att skicka webbadresser som öppnas automatiskt hos mottagaren. Du kan också skicka filer och spela online-spel via ICQ.

Ganska snart blir det många vänner, särskilt om du har ett stort umgänge. Tycker du att du har för få vänner kan ICQ vara till viss hjälp. Så här fungerar det: ICQ har en funktion som heter Random Chat. Genom att fylla i uppgifter om dig själv i ett formulär kan du få kontakt med någon av de tio miljoner ICQ-användarna runt om i världen.

Särskild grupp för lärare

Ett annat användningsområde för ICQ är intressegrupper och det rör sig om allt från en brukshundsörening i Västerås till att lärare kan skapa kontakter med kolleger. Webbplatsen Teachers House ger just lärare möjlighet att skapa kontakter via ICQ.

– Efter att jag laddat hem ICQ började jag undersöka om det fanns några kontaktytor för lärare, berättar den nyzeeländske läraren Lance Flavell som sammanställt Teachers House.

– Eftersom det inte fanns så satte jag samman en sådan kontaktpunkt där lärare kan utbyta erfarenheter med varandra.

Lärarna är fördelade efter vilken ålderskategori av elever de undervisar, från förskolelärare till gymnasielärare. Genom UIN-numret blir det enkelt att få kontakt. Enligt Lance Flavell är de flesta nöjda.

– Det är jätteroligt att höra av nöjda lärare som är överraskade över hur lätt det är att få kontakt. Många tycks använda ICQ som ett verktyg för att "brainstorma" lektionsidéer och mycket annat.

Det finns utan tvekan plats för fler Teachers House, kanske på nationell nivå, tror Lance Flavell som också funderar på ett "School House" där skolklasser kan komma i kontakt med varandra.

– Just nu har jag emellertid fullt upp med att organisera Teachers House så jag har inget emot om någon stjälar idén från mig.

ICQ kan definieras som ett löst hopknutet nätverk. Det som slår en efter ett tags användande av ICQ är hur smidigt och enkelt pro-

grammet är. UIN-numret blir som ett telefonnummer och med tanke på det stora antalet användare kommer det inte att dröja länge innan UIN-numret finns med på visitkort vid sidan av alla andra nummer och adressuppgifter. 📌

Krängel med ICQ

Det finns tre problem med ICQ. Först och främst gör tillväxten för ICQ att funktionerna ibland blir långsamma. Det kan åtgärdas genom att lägga till fler servrar.

Gör så här:

1. Klicka på knappen Menu i ICQ-fönstret och välj sedan Preferences.
2. Leta upp fliken Servers och klicka på den. Där står förmodligen två server inskrivna: `icq.mirabilis.com` och `icq1.mirabilis.com`.
3. Lägg till fler servrar genom att klicka på Add och skriv in följande:
`icq2.mirabilis.com`
`icq3.mirabilis.com`
`icq4.mirabilis.com`
`icq5.mirabilis.com`.
Alla ska ha portnummer 4000.
4. Kryssa också i rutan "Move last successfully connected server to the top".

Det andra problemet har att göra med brandväggar, det vill säga när lokala nätverk skyddas av en mjukvara som inte släpper igenom förfrågningar utifrån, exempelvis från Internet. Det innebär att meddelandena inte går iväg automatiskt vilket krånglar till det rejält. Förutom en kraftig fördröjning måste man klicka en extra gång för att meddelandet ska gå en annan väg. Det finns dock en genväg som gör det något smidigare:

1. Klicka på knappen Menu i ICQ-fönstret och välj sedan Preferences.
2. Leta upp fliken Events och klicka på den.
3. Under rutan On All Events ska du kryssa i rutan för Auto Send Messages Through Server.

Det gör att meddelande åtminstone går iväg automatiskt även om fördröjningen kvarstår.

Det tredje problemet är kedjebrev som dyker upp med jämna mellanrum. Eftersom ICQ är ett så oerhört effektivt och snabbt kommunikationsverktyg sprids kedjebreven med en enorm hastighet. Här finns bara en regel: Vidarebefordra aldrig ett kedjebrev till din kontaktlista trots att meddelandet uppmanar dig att göra just det!

Galleriet

AV MATS LUNDSTRÖM
OCH CHRISTIN SZEKELY

KURS OM MÅNENS FASER

Månens faser har intresserat människan sedan urminnes tider. Trots det är faserna inte så lätta att förstå sig på. Lunar Phases Web Tool visar grafiskt hur de olika faserna ser sig från jordytan. Kursen innehåller även information för lärare.

www-astro.physics.uiowa.edu/~lam/teaching/moon

STUDERA INSEKTER

3-D Insects innehåller en fascinerande möjlighet att granska insekter. Bilderna är tredimensionella och kan förstöras för att undersöka delar av insekten. Bara de vanligaste insekterna finns representerade, bland andra myror och flugor. Webbplatsen kräver att du har insticksprogram för VRML och QuickTime installerade i webbläsaren.

www.ento.vt.edu/~sharov/3d/3dinsect.html

KURS FÖR UNGA ASTRONOMER

StarChild är en prisbelönt webbplats för unga astronomer som vill lära sig mer. Kursen har två svårighetsnivåer samt utmärkt grafik, ordlistor och frågetävlingar. Tjänsten finns enbart på engelska.

starchild.gsfc.nasa.gov

FREE Email ADDRESS DIRECTORY GRATIS E-POST

Det finns mer än 100 tjänster som erbjuder gratis e-post, däribland flera svenska. The Free E-mail Address Directory listar och ger instruktion om hur gratis e-post kan användas, exempelvis hur brevlådorna konfigureras eller hur man söker upp e-postadresser.

www.emailaddresses.com

af

VAD BETYDER FÖRKORTNINGEN?

Har du problem med engelska förkortningar? Acronym Finder innehåller mer än 50 000 akronymer från den anglosaxiska världen, främst Nordamerika. Här finns bland annat 27 betydelser av ABC och över 400 för USA.

<http://www.mtnds.com/af>

ON AIR SWEDEN

LYSSNA PÅ RADIO

Det finns mängder av radiostationer som också sänder över Internet. En svensk webbplats listar mer än 300 radiokanaler. Här finns också en mängd information om radio i allmänhet.

www.onair.nu

an Brobygget

FÖLJ BYGGET AV ÖRESUNDSBRON

Det mesta som finns att veta om bygget av Öresundsbron finner du på tidningen Arbetets webbsidor. Det går även att följa bygget i bild allteftersom bron växer fram.

www2.Arbetet.se/Arbetet/Start/anskane.html

NGfL
National Grid for Learning

VIRTUELLT LÄRARCENTRUM

I Storbritannien pågår en kraftfull satsning på IT i undervisningen. Inom projektet NGfL (National Grid for Learning) finns ett virtuellt lärarcentrum som innehåller mycket bra resurser för skolan. För att komma in i VTC krävs att man anmäler sig och får ett lösenord, men det är inget som hindrar svenska lärare att anmäla sig. Bland klassrumsresurserna finns bl.a. recensioner av över 600 CD-romskivor.

www.ngfl.gov.uk

SÖK DINA RÖTTER

Sedan några år tillbaka pågår arbete med att digitalisera den så kallade folkräkningen för året 1890. I ett samarbete mellan ARKION och Forskningsarkivet vid Umeå universitet görs nu en första del fritt tillgänglig över Internet. Det gäller Västerbottens län med 123 000 invånare det aktuella året. För släkt- och hembygdsforskare är det en pärla, men det är också intressant för skolor. Elever får tillgång till en historisk databas över en del av Sveriges befolkning som den såg ut år 1890.

www.foark.umu.se/folk

VÄLKOMMEN TILL ZOONEN

ALLT FÖR DJURÄLSKARE

Tidningen Hallandsposten erbjuder oss djurälskare mängder av bra information om våra husdjur. Det finns intressanta artiklar, skötselråd, djurbilder och boktips.

www.zoonen.com

LITTER@

SPRÅKKLUBB

Gleerups förlags språklubb Littera finns nu också i en elektronisk upplaga, Litter@, dit alla språkintresserade är välkomna. Under avdelningen "Ord och uttryck" går det att hitta intressanta, roliga och nya ord och uttryck från flera språk. Litter@ presenterar också språkrelaterade länktips.

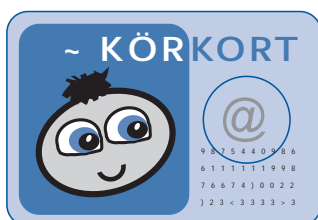
www.gleerups.se/littera

Log-Me-On

TAG MED DIG DINA BOKMÄRKEN

Om du använder olika datorer när du surfar, då kan den här tjänsten vara mycket användbar. Här kan du samla dina viktigaste webbadresser och nå dem från vilken dator som helst. Du kan också anteckna eventuella lösenord. Ytterligare en bra funktion är att du kan skicka e-post med hjälp av Log-Me-On.

Log-Me-On.com

Satsning på IT-utbildning för lärare och elever

AV MATS LUNDSTRÖM

Skolverket erbjuder via Skoldatanätet en **IT-kurs** som är gratis för lärare och elever i den svenska skolan. Erbjudandet ges i samarbete med Multimedia Software Scandinavia. Företaget erbjuder en kurs som ger tillräckliga kunskaper för att ta det europeiska datakörkortet.

Vid en presskonferens i mitten av mars presenterades IT-kursen av Skolverkets generaldirektör Ulf P Lundgren och skolminister Ylva Johansson.

Programmet kan bli en av de största utbildningsinsatserna på IT-området, en satsning som varit svår eller helt omöjlig om kursen varit ett pappersbaserat läromedel. Hemligheten är att utbildningen kan distribueras till en försumbar kostnad via Internet eller via CD-rom med fleranvändarlicenser. Kursen är alltså helt datorbaserad och kommer att vara tillgänglig via Skoldatanätet med hjälp av lösenord.

Frigör resurser

IT-kursen passar in i det uppdrag som aviserades till Skolverket i den så kallade IT-propositionen 1996.

– Överenskommelsen frigör resurser så att skolan kan satsa på att utveckla lärarnas pedagogiska kompetens när det gäller att använda IT i undervisningen, säger Ulf P Lundgren.

Skolministern håller med.

– Lärarna är nyckeln, den viktigaste länken till att få IT använt i vardagen, förklarar Ylva Johansson (s).

På presskonferensen frågades hur skolministern ser på ett samarbete mellan en myndighet och ett kommersiellt företag.

– Skolan är ingen isolerad värld. Skolan måste lära sig att använda sig av det som finns utanför skolan, förklarade ministern och visade på flera exempel där Skoldatanätet erbjuder kommersiella tjänster, bland annat tidningsdatabaser.

Anpassad kursplan

IT-kursen är Windowsbaserad och bygger på Wit-metodik, en sorts interaktiv multimediateknik med rörliga bilder (animeringar) och ljud. Kursdeltagaren "styr" av en speakerröst och av instruerande animeringar.

Wit består av så kallade moduler för testning, inläring och repetition. Till att börja med får kursdeltagaren testa sina kunskaper. Kursmjukvaran föreslår därefter en anpassad kursplan. Den som inte har större kunskaper om IT och datorer får en omfattande

kursplan. Är förkunskaperna höga koncentreras kraften på kunskapsluckorna.

Kursdeltagaren följer kursen i sin egen takt med oändliga repetitionsmöjligheter. Först lyssnar deltagaren på den interaktiva läraren i kursmjukvaran och tränar sedan de aktuella kursmomenten i den programvara kursen gäller.

Efter kursen ska kunskaperna räcka till för datorkörkortet ECDL, en kvalitetsnorm som utvecklats av dataföreningar i 15 europeiska länder.

Följande sju moduler ingår i kursen:

1. Allmän IT-kunskap
2. Datoranvändning och databehandling i Windows 95
3. Ordbehandlingsprogrammet MS Word 7.0
4. Användarkunskap i kalkylprogrammet MS Excel 7.0
5. Databasprogrammet MS Access 7.0
6. Presentationsprogrammet MS PowerPoint 7.0
7. Nättjänster på Internet med Exchange och Netscape.

FOTNOT

På Skoldatanätets webbtjänst finns mer information om IT-kursen och anmälningsformulär. Anmälan kan enbart göras elektroniskt.

Allt om utbildning samlat på ett ställe

Skolverket presenterade under mars månad **Utväg**, en guide på webben som hjälper lärare, elever och föräldrar att hitta information om utbildningsvägar i Sverige. Informationen är mycket omfattande och rör allt från förskola till universitet, från studieförbund till studiestöd.

Via Utväg kan man nå Basinformationssystemet för skolan, en samling myndighetsinformation om alla offentliga utbildningar. Här samlas på ett ställe alla bestämmelser om skolan, bland annat skollag, läroplaner och kursplaner.

Utväg och Basinformationssystemet gör det för första gången förhållandevis enkelt att överblicka vilka utbildningar, program eller grenar som finns på olika gymnasieskolor i landet. 📌

Galieriet

AV MATS LUNDSTRÖM

Elektroniskt kladd

Hot Off The Web är ett sorts elektroniskt kladdblock där du kan notera, rita eller texta på skärmbilder av exempelvis webbsidor. Bilden med dina noteringar kan sedan skickas med e-post. Bilden kan packas upp automatiskt hos mottagaren.

www.hotofftheweb.com/index1.html

Animera mera

Förvisso ska man vara försiktig med att använda animeringar (det vill säga rörliga bilder) på webbsidor, men rätt använt kan det vara ett effektivt sätt att dra till sig uppmärksamhet. Astound WebMotion erbjuder ett enkelt sätt att skapa både animerade gif-bilder och animeringar förstärkta med Java. Programmet erbjuder till och med möjlighet att sätta ljud till animationerna. Inga särskilda förkunskaper krävs för att använda Astound WebMotion.

www.astound.com/products2/webmotion/webmotion.html

Uppdatera meta-information

Ett sorgligt underskattat knep för att marknadsföra webbsidor är den meta-information som kan gömmas i HTML-koden. Meta-information gör bland annat att webbsidorna får en bättre placering i sökmotorerna vilket i förlängningen ger dina webbsidor fler besökare. TagMaster är ett program som automatiskt uppdaterar meta-informationen.

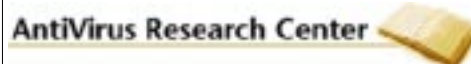
www.metatagmachine.com

Elektroniska PostIt

Företaget bakom PostIt, 3M, nöjer sig inte med att sälja gula lappar på papper. I den digitala eran erbjuder 3M även ett program som skapar elektroniska PostIt-lappar på webbsidor. Lapparna kan flyttas till skrivbordet där de ligger kvar även efter att användaren kopplat ner. Tråkigt nog måste användaren installera ett insticksprogram i webbläsaren, men annars är idén utmärkt.

www.3M.com/Post-it

Virusfrossa

Oron över datorvirus är ofta obefogad, men efter en titt i Virus Encyclopedia börjar man undra. Det är världens största katalog över virus. Mer än 10 000 virus är dokumenterade oftast med information om botemedel (som tur är).

www.symantec.com/avcenter/vinfodb.html

Ny version av QuickTime

Det finns fyra insticksprogram som du måste installera i din webbläsare; Shockwave, Real-Video, Acrobat och QuickTime. Apple har precis lanserat en ny version, 3.0, av QuickTime. Nytt är att QuickTime klarar att spela upp fler typer av filformat samt att programmet klarar strömmande video vilket innebär att du kan titta på filmsnuttar medan de laddas hem.

www.apple.com/quicktime/download

B □

Prenumerera

En årsprenumerering kostar 120 kr (exkl. moms. 150 kr inkl. moms). Om du redan är prenumerant, var vänlig ange ditt kundnummer när du anmäler fortsatt prenumerering.

Enstaka exemplar kan beställas från Liber Distribution på adressen till höger.

Prenumerera kan du göra på flera sätt: via Internet på adress www.skolverket.se/skolnet/klassrum där du hittar ett formulär, eller genom att skicka ett e-postbrev, ett vanligt brev eller ett fax.

Du kan också fylla i en postgirotalong: 454 83 97 - 1.

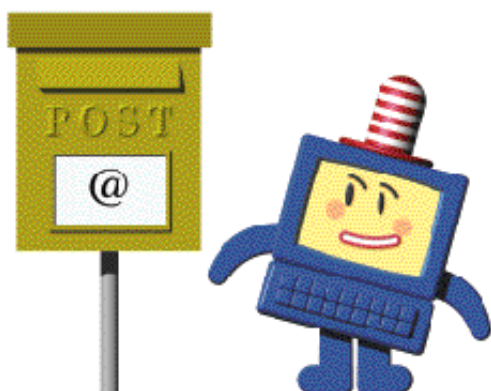
Det är viktigt att du skriver att det gäller prenumerering av Klassrum Direkt för 1998. Det är också viktigt att du fyller i namn och adress.

E-POST agneta.rapp@liber.se

Liber Distribution
DMD
162 89 Stockholm

FAX 08-690 95 49

Skriv till oss!

Ge oss tips! Tala om vad du tycker om tidningen!

E-POST
klassrum.skolnet@skolverket.se
interakt.skolnet@skolverket.se

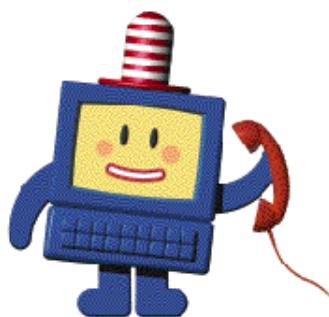
ADRESS
Skolverket
Klassrum Direkt
106 20 Stockholm

Ring och beställ fler exemplar

Beställningsnr: 98:370
Liber Distribution
Publikationstjänst
162 89 Stockholm
TEL 08-690 95 76
FAX 08-690 95 50
E-POST skolverket.ldi@liber.se

Du kan även beställa:

Klassrum Direkt Nr 1 1996, Beställningsnr: 96:216
Klassrum Direkt Nr 2 1996, Beställningsnr: 96:239
Klassrum Direkt Nr 3 1996, Beställningsnr: 96:263
Klassrum Direkt Nr 1 1997, Beställningsnr: 97:288
Klassrum Direkt Nr 2 1997, Beställningsnr: 97:302
Klassrum Direkt Nr 3 1997, Beställningsnr: 97:315
Klassrum Direkt Netdays 1997, Beställningsnr: 97:323
Klassrum Direkt Nr 4 1997, Beställningsnr: 97:334
Klassrum Direkt Nr 1 1998, Beställningsnr: 98:350

Besök oss på Nätet

På vår Internet-adress finns möjlighet att skriva ut hela tidningen. Adress:

www.skolverket.se/skolnet/klassrum4-97

Dessutom kan du söka i tidigare nummer av

Klassrum Direkt på adress:

www.skolverket.se/skolnet/klassrum

Skolverket

106 20 Stockholm